

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Voortgang Vitale Wijken Aanpak	TELEFOONNUMMER	+31653753325
DATUM	07-05-2024	E-MAILADRES	frank.puijn@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-108901674-1533	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Frank Puijn	TEAM	PL3
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

BIJLAGEN

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Voor u ligt het vierde voortgangsbericht over de Vitale Wijken aanpak. De uitvoering is in volle gang en er worden goede resultaten geboekt maar tegelijkertijd vergt de aanpak van de problematiek in de vier kwetsbare wijken een lange adem. In 2024 wordt extra ingezet op het steunen van bewoners die niet meer rond kunnen komen, het verbeteren van de veiligheid, investeren in gezondheid, en het ondersteunen van de jeugd door extra inzet op onderwijs en jongerenwerk. De provincie ondersteunt de uitvoering en speelt een verbindende rol tussen betrokken partijen door het organiseren van kennisuitwisseling en netwerkbijeenkomsten, monitoring, en het doen van aanvullend onderzoek. In 2024 wordt een propositie voor een nieuwe Regio Deal voorbereid.

Inleiding:

Jaarlijks wordt u geïnformeerd over de voortgang van de Vitale Wijken aanpak. Het vorige voortgangsbericht dateert van 25 april 2023. De provincie heeft in 2020 met het Rijk en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Zeist een Regio Deal voor de wijken Overvecht, Batau en Vollenhove gesloten. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met de gemeente Amersfoort in de Samenwerkingsovereenkomst Vitale Wijken Amersfoort voor de wijk Soesterkwartier. Deze documenten zijn reeds eerder gedeeld met Provinciale Staten en zijn te raadplegen onder [Vitale Wijken aanpak | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#). Met de Vitale Wijken aanpak wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid in de vier wijken en het toekomstperspectief van bewoners en uitvoering gegeven aan de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten. De provincie is verantwoordelijk voor het kennis- en monitoringsprogramma dat samen met de kennispartners RIVM en GGDrU is opgezet.

Toelichting:

Actuele stand van zaken

De problematiek in de vier kwetsbare wijken is vergroot door de gevolgen van de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne in de vorm van energiearmoede, eenzaamheid, of bijvoorbeeld onderwijsachterstanden.

De uitvoering is in volle gang maar er is nog steeds sprake van een stapeling van problemen, we zien scheidslijnen waar bewoners meer en minder perspectief ervaren en 'aan het overleven zijn in plaats van leven'. Een lange adem is nodig om zichtbare en duurzame verbeteringen tot stand te brengen. En vooral de potentie en kracht die ook in de wijken aanwezig is te benutten. In de vier wijken wordt intensief samengewerkt met bewoners en ondernemers. Het investeren in persoonlijk contact werpt zijn vruchten af. Er zijn in alle wijken veel initiatieven en er worden veel

activiteiten georganiseerd. Het effect van zichtbare activiteiten en meer contacten is dat bewoners zich fijner voelen in hun buurt. De nabijheid van ontmoetingsplekken speelt een belangrijke rol bij het contact in de wijken. In alle vier de wijken zijn fysieke ontmoetingsplekken gerealiseerd waar bewoners met elkaar en met de gemeente en wijkprofessionals in contact kunnen komen. Een aantal wethouders houdt ook spreekuur in de wijk. In Batau wordt buurtkamer "Het Muntpunt" actief gebruikt, in Vollenhove het ontmoetingscentrum 't Volle Hof, 't Laantje. In Overvecht is er NOA Tamarinde met onder meer de Werkwinkel en de Voedselbank en in het Soesterkwartier is het Projectenhuis het centrale punt. Gemeenten peilen samen met kennispartners RIVM en GGDrU hoe de uitvoering verloopt en waar we moeten bijsturen. Dat heeft ertoe geleid dat de uitvoering op onderdelen bijgestuurd is of dient te worden geïntensiveerd. Dit is een continu proces van monitoring en (bij)sturing en essentieel onderdeel van de Vitale Wijken aanpak.

Voorbereiden propositie voor een nieuwe Regio Deal

Voor de zomer van 2024 wordt naar verwachting een zesde (en laatste) tranche Regio Deals opengesteld door het Rijk. In 2023 is door bestuurders van de provincie en de gemeenten Utrecht, Zeist, Nieuwegein en Amersfoort de intentie uitgesproken om samen te werken aan een propositie voor een nieuwe Regio Deal als vervolg op de lopende deal. Het verkleinen van de achterstanden in de wijken heeft meer tijd nodig dan de looptijd van de huidige Regio Deal (t/m eind 2025). Een nieuwe Regio Deal kan de huidige inzet met bewezen buurtimpact bestendigen en verder uitbouwen. Stoppen in 2025 zou een desinvestering betekenen. In nauw overleg met het Rijk wordt bepaald waaraan een nieuwe propositie moet voldoen om maximaal kans te maken op honorering. Het is ieder geval van belang om voldoende focus aan te brengen en in te zetten op meest kwetsbare gebieden waar de brede welvaart onder druk staat. Ook is het van belang aan te geven welke lessen in de huidige Regio Deal zijn geleerd en wat dit betekent voor de aanpak in de nieuwe Regio Deal. In opdracht van de provincie heeft Platform31 een tussentijdse evaluatie uitgevoerd van de uitvoering Vitale Wijken aanpak en geïnventariseerd welke lessen tot nu toe zijn geleerd, welke projecten en interventies succesvol zijn en waar verbeterpunten liggen. Kenmerkend voor de aanpak is het samenwerken op verschillende niveaus: tussen Rijk en regio, tussen provincie en gemeenten, tussen afdelingen binnen de gemeente, en met partijen in de wijk. Op basis van dit onderzoek heeft Platform31 een artikel gepubliceerd: "Provinciale samenwerking in de wijkaanpak: tips uit regio Utrecht", in te zien via de link: <https://www.platform31.nl/artikelen/provinciale-samenwerking-in-de-wijkaanpak-tips-uit-regio-utrecht/> Indien (na openstelling van de zesde tranche door het Rijk) definitief wordt besloten tot een nieuwe aanvraag zal ook de cofinancieringsvraag voor de regio (gemeenten en provincie) opnieuw op tafel komen. Naast mogelijke provinciale cofinanciering uit lopende programma's zal hierover ook een afweging plaatsvinden in de Kadernota 2026.

Vooruitblik 2024

Voor 2024 is ten opzichte van het afgelopen jaar een aantal nieuwe activiteiten en projecten toegevoegd. In Overvecht worden extra investeringen gedaan in de openbare ruimte, bestaanszekerheid, onderwijs en veiligheid. Er wordt ingezet op het creëren van een meer gemengde wijk en het huisvesten van meer 'dragende' bewoners. De mogelijkheden hiervoor in de huisvestingsverordening worden verruimd. In Batau is gestart met het vernieuwen van de openbare ruimte van de Muntenbuurt. De buurt wordt groener, er komt meer plek voor ontmoeting en de straten worden anders ingericht om de verkeersveiligheid te vergroten. Er is een groeiende groep actieve bewoners die activiteiten organiseren voor en door bewoners waardoor de onderlinge betrokkenheid wordt vergroot. Er wordt extra ingezet op het verbeteren van de veiligheidsbeleving en het investeren in gezondheid en terugdringen van overgewicht. In Vollenhove is met een groep bewoners (burgerberaad) een gebiedsvisie ontwikkeld. In de L-flat is de renovatie positief afgerond, mede door de extra sociale aanpak van het team Voor L-kaar. De proef gerichte woningtoewijzing is succesvol, er zijn een kleine 40 woningen op deze manier verhuurd. Er wordt extra ingezet op jeugd en jongeren en versterken van de veerkracht van bewoners. In het Soesterkwartier is de subsidieregeling opengesteld waarmee initiatiefnemers in de wijk aanvragen konden doen voor de uitvoering van projecten uit de Uitvoeringsagenda. Het Projectenhuis is geopend als plek van ontmoeting en uitwisseling en als locatie waar informatievoorziening plaatsvindt aan bewoners over alle projecten in het Soesterkwartier en in het omliggende gebied Langs Eem en Spoor. Er is een winkelstraatmanager aangesteld en de voorbereiding voor de herinrichting van de Noordewierweg en Puntenburg en omgeving is gestart. In 2024 wordt verder gewerkt aan het schetsontwerp voor het de openbare ruimte in het Soesterkwartier (Soesterpark) waarbij ook ruimte wordt gezocht voor extra voorzieningen voor kinderen en jongeren.

Kennis en monitoringsprogramma Vitale Wijken aanpak

Het kennis- en monitoringsprogramma bestaat uit een gemeenschappelijk- en gemeentespecifiek deel. In 2021 en 2023 zijn vanuit het gezamenlijk deel metingen verricht voor de vier wijken en zijn factsheets opgesteld. Deze zijn

in te zien op de website van het RIVM onder [factsheets](#). Hierin zijn kwantitatieve monitoringsgegevens opgenomen voor de gezamenlijke indicatoren op de vijf pijlers: (1) gezondheid, (2) veiligheid en ondermijning, (3) participatie en armoede, (4) onderwijs en (5) wonen, gezonde leefomgeving, groen en duurzaamheid. Er is een aantal algemene trends zichtbaar zoals onder andere een afname van het percentage volwassenen met een goed ervaren gezondheid en een verslechtering van de mentale gezondheid bij de jeugd. Het risico op psychosociale problemen en eenzaamheid is toegenomen. Mogelijk zijn deze ontwikkelingen een effect van de coronapandemie. Het aantal misdrijven nam af maar het gevoel van veiligheid nam niet toe. Het aantal WW-uitkeringen nam af maar tegelijkertijd nam het percentage volwassenen dat moeite heeft met rondkomen toe. De metingen zijn een momentopname en (positieve) effecten op deze uitkomstindicatoren worden pas op langere termijn verwacht. Daarnaast zijn effecten vanwege externe factoren niet één op één toe te schrijven aan de gepleegde inzet. Ook zijn er verschillen tussen gemeenten, maar het is nog te vroeg om hieruit conclusies te trekken. Aan het einde van de looptijd van de Regio Deal zal nog een derde kwantitatieve meting plaatsvinden. Voor het gemeentespecifieke deel van de monitoring is een onderzoeksvoorstel ontwikkeld per gemeente (lokaal maatwerk). Dit deel monitort de concrete uitvoering van activiteiten en projecten en de gerealiseerde prestaties. Ook worden hiermee de verhalen achter de cijfers opgehaald bij betrokkenen in de gemeente en de wijk. In Overvecht ligt hierbij de focus op de doelgroepen jongeren en jongvolwassenen en het thema openbare ruimte. In Batau ligt de focus op het meten van de beleving en gebruik van het Muntplein, woonbeleving, betrokkenheid bij elkaar en bij activiteiten, veiligheid en overlast. In Vollenhove wordt een tweede evaluatie uitgevoerd van de inzet van het team Voor L-kaar in de L-flat. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar het functioneren van de netwerksamenwerking, naar het imago van de wijk en samen met Hogeschool Utrecht naar ervaringen van kinderen in de leeftijd van 3 tot 12 jaar met de buurtaanpak Vollenhove Vooruit. In het Soesterkwartier worden gesprekken gevoerd met sleutelfiguren en focusgroepen met actieve bewoners en professionals. Hierin wordt gevraagd hoe zij de wijk ervaren, wat zij merken van de extra inzet en activiteiten in de wijk, en welke ontwikkeling zij nog verwachten de komende tijd. Binnen de monitoring van de lopende aanpak is inmiddels veel geleerd over het inrichten en uitvoeren van een gezamenlijk monitoringsprogramma. In opdracht van de provincie heeft KWINK-groep alle opgedane lessen en inzichten over de monitoring tot nu toe opgehaald en een inspiratiedocument opgesteld dat kan worden benut voor de monitoring van (toekomstige) wijkaanpakken binnen en buiten de provincie Utrecht.

Meekoppelkansen

De provincie is actief op zoek naar meekoppelkansen die bijdragen aan de provinciale doelstellingen en de uitvoering van de Vitale Wijken aanpak verder versterken. Om deze meekoppelkansen in beeld te brengen wordt de uitvoeringsagenda jaarlijks intern breed uitgezet bij aanverwante provinciale programma's en lijnonderdelen met een inhoudelijk raakvlak. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het geven van extra financiële ondersteuning voor specifieke projecten, het leveren van expertise, het leggen van verbindingen en het versterken van de regionale samenwerking of het doen van extra onderzoek. De inzet is er steeds op gericht om het bestaande netwerk en de samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten zo optimaal mogelijk te benutten. Voorbeeld hiervan is dat vanuit Vitale Wijken wordt geparticipeerd in het consortium van het ZonMW-onderzoekstraject over het ontwikkelen van kennis over gezondheid in kwetsbare wijken en gebieden. Er wordt momenteel onderzoek uitgevoerd naar de inrichting van ontmoetingsplekken, specifiek voor de doelgroepen tienermeiden en vrouwen met een migratie achtergrond. Ander voorbeeld is dat vanuit Vitale Wijken is bijgedragen aan het opzetten van de provinciale aanpak voor het versterken van de basisvaardigheden en het tegengaan van laaggeletterdheid. Leerervaringen vanuit de praktijk van projecten in de Vitale Wijken aanpak worden hierbij benut. Het gaat bijvoorbeeld om de ervaring die is opgedaan met het bereiken van inwoners doormiddel van een "outreachinge aanpak", laagdrempelig en nabij in de directe woonomgeving. Ander voorbeeld is de ondersteuning van gemeente Utrecht bij de subsidieaanvraag bij het Rijk vanuit het Volkshuisvestingsfonds vanuit programma's Energietransitie, Versnelling Woningbouw en Vitale Wijken voor verduurzaming van VVE's en woonhuizen, transformatieprojecten gericht op nieuwbouw van woningen en investeringen in voorzieningen en openbare ruimte en veiligheid.

Vervolprocedure / voortgang:

De komende periode zullen in het kader van de Community of Practice opnieuw leernetwerk activiteiten worden georganiseerd om ervaringen met de Vitale Wijken aanpak uit te wisselen en lessen te delen. Het gaat hierbij om workshops, werkbezoeken binnen en buiten de regio en inhoudelijke themabijeenkomsten waarbij Utrechtse gemeenten kunnen aansluiten. Ook zal verder worden verkend of een propositie voor een nieuwe Regio Deal kansrijk is, zodra de zesde tranche door het Rijk wordt opengesteld. Hierover zal PS in de tweede helft van 2024 nader worden geïnformeerd. In de propositie zal ook de principebereidheid tot provinciale cofinanciering aan de orde zijn. Voor de cofinanciering kunnen zowel middelen uit bestaande provinciale programma's worden benut als

een afweging worden gemaakt bij de Kadernota 2026. In 2025 zal opnieuw een voortgangsrapportage met PS worden gedeeld.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen